

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

2 januari 2006

VERSLAG VAN DE VLAAMSE REGERING

Vlaamse vinger aan de Europese pols

Overzicht van voor Vlaanderen belangrijke EU-dossiers in 2005

Juli 2005

GEDACHTEWISSELING

**over de opvolging van de Lissabondoelstellingen,
met de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en
Plattelandsbeleid**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door de heer Louis Bril**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Trees Merckx-Van Goey.

Vaste leden:

de heren Johan Deckmyn, Freddy Van Gaever, Roland Van Goethem, John Vrancken, Frans Wymeersch;

de heer Jan Laurys, de dames Trees Merckx-Van Goey, Miet Smet, de heer Koen Van den Heuvel;

de heer Louis Bril, mevrouw Annick De Ridder, de heer Jul Van Aperen;

mevrouw Anissa Tamsamani, de heren Joris Vandenbroucke, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

de heer Thieu Boutsen, mevrouw Katleen Martens, de heren Jan Penris, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde;

de heer Carl Decaluwe, mevrouw Kathleen Helsen, de heren Frans Peeters, Eric Van Rompuy;

mevrouw Patricia Ceysens, de heer Jaak Gabriels, mevrouw Vera Van der Borgh;

mevrouw Caroline Gennez, de heren Chokri Mahassine, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

mevrouw Vera Dua;

de heer Jan Peumans.

Zie:

51-A (2004-2005)

- Nr. 1: Verslag van de Vlaamse Regering
- Nr. 2: Verslag

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid..	4
II. Gedachtewisseling.....	5

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie organiseerde op 8 december 2005 een gedachtewisseling over de verdere opvolging door de Vlaamse Regering van de Lissabondoelstellingen met de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid. Deze bespreking verliep in het kader van de behandeling door de commissie van het tweede halfjaarlijkse verslag van de Vlaamse Regering over de voor Vlaanderen belangrijke EU-dossiers, 'Vlaamse Vinger aan de Europese Pols'.

I. Toelichting door de minister-president

De minister-president begint zijn uiteenzetting met de vaststelling dat het initiatief van de Vlaamse Regering om met het halfjaarlijkse verslag Vlaamse vinger aan de Europese pols, de voor Vlaanderen belangrijkste EU-dossiers aan te kaarten, vruchten afwerpt. Dankzij de geïntegreerde aanpak is er nu uitzicht op een snellere omzetting van de Europese richtlijnen.

In het kader van de Lissabonstrategie werd begin oktober 2005 een Vlaams hervormingsprogramma goedgekeurd. In juni 2005 had de Europese commissie – na de midterm review door de Europese raad in maart 2005 – een procedure voorgesteld om op basis van de geïntegreerde richtsnoeren te komen tot een stand van zaken, actualisering en eventueel bijsturing van de Lissabondoelstellingen. Het regionale hervormingsplan diende als basis voor de Vlaamse inbreng in het Belgische hervormingsprogramma en werd als bijlage aan dit laatste aan de Europese Commissie bezorgd. De minister-president wijst erop dat Vlaanderen een van de weinige regio's is die deze oefening gemaakt heeft. Eind januari 2006 zal de Europese Commissie een voortgangsrapport publiceren. De bespreking volgt tijdens de Europese Lentetop in maart. Het Vlaamse hervormingsprogramma werd voorgelegd en besproken met de sociale partners, tegelijkertijd met de actualisering van het Pact van Vilvoorde.

Vervolgens overloopt de minister-president kort de inhoud van het document. Hij start met een algemene omgevingsanalyse op de diverse relevante beleidsdomeinen waarop de Vlaamse Regering invloed heeft.

Dit beschrijvende deel wordt gevolgd door een nauwkeurige omschrijving van economische uitdagingen

De eerste uitdaging is te komen tot een geïntegreerd industriebeleid door het creëren van aantrekkelijke randvoorwaarden en door financiële stimuli. Tweede uitdaging is het uitbouwen van een dienstverlenende en stimulerende overheid voor een gunstig ondernemingsklimaat. In dat verband vernoemt de minister-president de start van VLAO begin 2006, de integratie van Export Vlaanderen en de investeringsdienst in Flanders Investment and Trade (FIT), de initiatieven inzake administratieve vereenvoudiging en toegang tot risicokapitaal. Derde uitdaging is de uitvoering van het Innovatiepact. Daar gaat het om de inschrijving van de Vlaamse budgettaire inspanningen in het groeipad dat in Lissabon werd afgesproken. De minister-president wijst erop dat de overheid op dit vlak sneller stappen zet dan de privésector. Het vierde element is de uitbouw van een echte informatiemaatschappij. Het streven naar duurzame groei – die dus de druk op het leefmilieu niet verhoogt – sluit dit lijstje met uitdagingen af.

Vervolgens gaat de nota in op de werkgelegenheid, waar vijf assen van belang zijn. Dat zijn het activeeringsbeleid voor oudere werknemers die thans te vroeg de arbeidsmarkt verlaten, de rol van de overheid bij het in goede banen leiden van herstructureren, de verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt door onder meer de ongekwalificeerde uitstroom en de knelpuntberoepen aan te pakken, de zogeheten sluitende preventieve aanpak van het werkloosheidsbeleid, de deelname van kansengroepen waaronder onder meer allochtonen, en ten slotte de vlotte aansluiting tussen arbeid en gezin, formele en informele zorg. Doel van dat laatste is zowel de combinatie arbeid-gezin beter mogelijk te maken als het ontsluiten van de bestaande arbeidsreserve.

De minister-president besluit dat dit hervormingsprogramma niet alleen past in de Europese aanpak maar dat het tevens het eigen Vlaamse economische beleid continueert.

Op vraag van de voorzitter preciseert de minister-president nog dat de Vlaamse Regering alleen verantwoordelijk is voor haar programma en de federale overheid en de andere gewesten alleen voor dat van hen. Dat neemt niet weg dat er overleg is geweest. Maar het nationale plan, dat overigens een nieuwe

impuls kreeg door het Generatiepact, blijft de verantwoordelijkheid van de federale regering. De Europese instanties houden rekening met het feit dat in België gewerkt wordt met constitutionele regio's, die hun eigen bevoegdheden hebben.

II. Gedachtewisseling

De heer *Koen Van den Heuvel* feliciteert de regering met het Vlaamse hervormingsprogramma. Het toont andermaal aan dat Vlaanderen de kwaliteit in huis heeft om een deelstaat in Europa te worden. Hij is ook heel tevreden met de macro-economische omgevingsanalyse, die in de beleidsbrief Economie en Ondernemerschap ontbrak. Kerncijfers, meetbare doelstellingen en een duidelijk monitoringsysteem zijn immers zeer belangrijk. Tegelijk meent het lid dat de Lissabondoelstellingen zelf geen fetisj mogen worden. Hij ziet ze eerder als 'moving targets'. Het is ook goed dat de regering de uitdaging aangaat om de voortgang jaarlijks te evalueren. Hij pleit er in dat verband wel voor dat Vlaanderen zich niet alleen zou vergelijken met het gemiddelde van de EU 25. Het moet ook de ambitie hebben zich te meten met de topregio's in Europa.

Het is goed dat het plan de versterking van het Vlaamse economische draagvlak als topprioriteit kiest. De voorgestelde maatregelen zijn goed uitgewerkt en coherent. Daarnaast is het evenwel nodig om ze ook uit te dragen naar de zes miljoen Vlamingen. Zij moeten enthousiast worden gemaakt voor het coherente pakket van initiatieven met het oog op een nog grotere slagkracht en tevens op de mentaliteitswijziging die op sommige punten nodig is.

De heer Van den Heuvel merkt op dat de lectuur van het document af en toe de grenzen van de weliswaar ruime Vlaamse bevoegdheden zichtbaar maakt. Hij geeft het subthema 'werken lonender maken' als voorbeeld en wijst daarbij op de loonhandicap ten opzichte van de drie grote handelspartners. Ook inzake het ondernemingsvriendelijk maken van Vlaanderen moet Vlaanderen werken met second best oplossingen zoals subsidies in de plaats van fiscale kortingen.

De keuze voor de vijf uitdagingen inzake arbeidsmarkt en de vier doelgroepen is de juiste. Wel heeft het lid de plichten van de werkzoekenden gemist. In de sluitende aanpak wordt vooral gefocust op begeleiding en opleiding. Krachtadig beleid is aangewe-

zen, want de paradox van vacatures die niet kunnen worden ingevuld en tegelijkertijd een groot aantal werkzoekenden is niet bevorderlijk voor de geloofwaardigheid.

De regering doet terecht enorme inspanningen op het vlak van innovatie. Het lid wil wel het bos door de bomen blijven zien. Coherentie tussen de verschillende fondsen en kanalen is nodig. Daarnaast moeten men in het kleine Vlaanderen ook de moed opbrengen een aantal speerpunten uit te kiezen. De keuze voor strategische onderzoekscentra, die bezig is, keurt het lid goed. Men mag ook niet uit het oog verliezen dat het aantal onderzoekers mee moet evolueren met de toename van de middelen. Dat betekent onder andere dat men jongeren al vanaf de humaniora moet warm maken voor de keuze van een wetenschappelijke studierichting.

Naast de horizontale aanpak is er een keuze voor de specifieke sectoren nodig waarin Vlaanderen aan de top staat. Tot slot erkent de heer Van den Heuvel de noodzaak van initiatieven als VLAO en het front office voor arbeidsmarkt- en innovatiemaatregelen.

Ook de fractie van mevrouw *Patricia Ceysens* is verheugd over de ernstige opvolging van de Lissabonstrategie en over de aftoetsing ervan in voortgangsrapporten. Het lid kan zich vinden in de toelichting maar wil wel de aandacht van de minister-president vestigen op de prioriteiten van de VLD-fractie. Werk is terecht een centrale bekommernis. Het is zeer goed dat de activering van de oudere werknemers niet alleen in het Generatiepact maar ook in Vlaanderen zelf wordt aangepakt. Vervolgens wijst de spreker op de grote verwachtingen die thans bestaan met betrekking tot het samenspel tussen Onderwijs en Werk, gezien die bevoegdheden nu in één hand zijn samengekomen. Daarom is zij ook zo bekommerd om de achterstand op dit vlak in het voortgangsrapport. De combinatie tussen arbeid, zorg en gezin is in twee opzichten belangrijk. Het lid herhaalt het VLD-pleidooi voor dienstencheques. Die creëren jobs én laten het werk van anderen toe.

Op het vlak van ondernemen en innovatie staat de VLD-fractie volmondig achter het goed lopende beleid van minister Fientje Moerman. Zij dringt wel aan op de valorisatie binnen de innovatie en op de verruiming naar creativiteit. Het gaat om meer dan alleen technologie. Wat de inzet op ICT betreft, is mevrouw Ceysens van oordeel dat het actieplan van minister Bourgeois onvoldoende tastbare din-

gen bevatte. Zij wil weten hoe men er in Vlaanderen voor zal zorgen dat in alle sectoren de ICT geïmplementeerd wordt zodat er meer groei komt, zoals in Azië en de VS. Zij denkt daarbij zowel aan nieuwe bedrijfssectoren als aan de vernieuwing van de bestaande. Zij herinnert aan de gesprekken met het VBO in de Commissie Digitaal Vlaanderen, die dat bevestigden.

Ten slotte gaat zij in op de nieuwe markten. Volgens de VLD-fractie moet hier sterk gefocust worden op zorg. Daar liggen ongetwijfeld nieuwe opportuniteiten voor ondernemerschap, groei en specialisatie.

De heer *Jan Laurys* stelt vast dat de nota die het hervormingsprogramma voorstelt, een heel goede samenvatting is van de beleidsbrieven die ter gelegenheid van de behandeling van de begroting voor 2006 in de verschillende commissies zijn besproken. Het biedt een geïntegreerd beeld van het beleid.

CD&V pleit voor een arbeidsmarktbeleid dat vooral aandacht heeft voor de overgang tussen de verschillende situaties: onderwijs, arbeidsmarkt, diverse jobs, zelfstandig werken, niet werken. Het hele beleid zou niet zozeer moeten gericht zijn op de creatie van werkzekerheid maar wel van loopbaanzekerheid; het zou ervoor moeten zorgen dat mensen zonder al te zware risico's van de ene situatie naar de andere kunnen overstappen. Ze zouden bijvoorbeeld een zorgtaak moeten kunnen opnemen zonder dat ze daardoor de rest van hun carrière hypotheckeren. Een groot aantal van de opgesomde maatregelen komt al aan dat pleidooi tegemoet. De heer Laurys vermoedt dat een aantal van die punten ook nog ter sprake zullen komen in het debat over de toepassing van het Generatiepact in Vlaanderen.

De doelgroepen die bijzondere aandacht nodig hebben zijn de kort geschoolde allochtonen, arbeidsgehandicapten en de ouderen. Ook zij komen aan bod.

De heer Laurys vraagt ook aandacht voor de effectiviteit van de maatregelen. Er zijn immers al enorm veel voorstellen geformuleerd en een aantal werkgelegenheidsakkoorden gesloten maar wat is de effectiviteit daarvan? Zo is bijvoorbeeld aangetoond dat de Vlaamse aanmoedigingspremie niet altijd aanzet tot deeltijds werk, vandaar dat men beslist heeft om die terug te schroeven. Maar er zijn nu ook nieuwe maatregelen die vragen kunnen oproepen. In de tekst spreekt men bijvoorbeeld nog altijd over de weerwerkpremie. De heer Laurys vermoedt dat de tekst is opgesteld vooraleer gebleken was dat het federale

Generatiepact die premie zou overnemen. Tot nog toe zijn er slechts 14 aanvragen ingediend, terwijl daar 13 miljoen euro voor uitgetrokken is. Er zijn ook de opleidingscheques voor werknemers. Die blijken voor tachtig procent naar de hoger geschoolden te gaan en dus niet naar de doelgroep waarvoor ze bestemd zijn: de ondergekwalificeerde werknemers.

Ook met dienstencheques moet zeer voorzichtig omgesprongen worden: het is een zeer dure maatregel. Minister Moerman wil 13 miljoen euro gebruiken om 400 jobs te creëren. Dat betekent dat ze meer dan 25.000 euro wil sponsoren per fulltime-equivalent. Hoe valt dat te rijmen met het VLD-standpunt? Dat is bijna onmogelijk. De dienstencheques mogen enkel gebruikt worden voor occasionele flexibele kinderopvang in die situaties waar het echt nodig is. Men mag er zeker niet te gul mee omspringen.

Volgens de heer Laurys moet er meer transparantie in het beleid worden gebracht. Heel het gamma van de werkgelegenheids- en stimuleringsmaatregelen is een ondoorzichtig kluwen geworden. Minister Vandenbroucke heeft daar aandacht voor: hij wil een soort webapplicatie waarin al die maatregelen worden opgesomd. Ook CD&V pleit daarvoor. Voor de werkgevers zou dat kunnen geïntegreerd worden in het Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO) en voor werknemers of werkzoekenden in lokale werk-winkels. Waarom dat niet koppelen aan de elektronische identiteitskaart, waardoor een soort sociale proton ontstaat waarmee iemand de gegevens kan opladen en zich bij een werkgever kan aanbieden met zijn pakket aan steunmaatregelen?

De heer Laurys is blij dat de discussie tussen de VDAB en de privésector over de verdeling van de functies tussen regisseur en actor achter de rug is, hoewel nog enkele achterhoedegevechten worden gevoerd. Vanaf 1 januari 2006 komt er de tendering voor de curatieve groep: de oudere langdurig werklozen. Er zullen 6000 trajecten uitbesteed worden. Daardoor zal de privésector de kans krijgen om zich te bewijzen. De heer Laurys is er absoluut tegen dat de rol van de VDAB zou beperkt worden tot een regisseur op de arbeidsmarkt. Zo ver is het gelukkig niet gekomen. De VDAB moet alleszins naast zijn rol van regisseur ook een zekere rol als actor behouden, om de knowhow te vrijwaren en met het oog op een aanvullende opdracht.

De heer Laurys wil ook dat er aandacht uitgaat naar de economische migratie binnen Europa. Vol-

gend jaar moet daarover toch een standpunt worden ingenomen. Welke gevolgen zal die migratie hebben voor de Vlaamse arbeidsmarkt? De federale overheid heeft bij de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid een studie besteld om die gevolgen in te calculeren. Eens die gekend zijn, dringt een snelle beslissing zich op, om de ongerustheid bij de eigen werknemers weg te nemen.

Volgens mevrouw *Patricia Ceysens* heeft de VLD altijd gezegd dat de dienstencheques niet de ambitie hebben om de collectieve dagopvang voor nul- tot driejarigen te vervangen. Mensen zullen ze daarvoor niet gebruiken. Er zitten heel veel remmen in het systeem die ervoor zorgen dat mensen het erg selectief zullen gebruiken. Het VLD-devies luidt: collectief waar het kan, maar individueel waar het moet. Er zijn een aantal situaties waar het echt niet anders gaat. Een werkloze kost 25.000 euro per jaar, een 'dienstenchequebaan' kost, zeer ruim gemeten, 22.000 euro. De creatie van zo'n baan voor een werkloze levert de overheid dus winst op.

De VLD heeft er ook nooit voor gepleit om de rol van actor bij de VDAB volledig weg te nemen. Ze wilde enkel een scheiding van de rol in regie en actor.

De heer *Louis Bril* weet dat arbeidsuitstoot en activeeringsbeleid federale materies zijn. Maar de Vlaamse Regering moet daar toch iets kunnen aan doen. Hij verwijst naar de brouwerij van Hoegaarden, waar weer verschillende jobs op de tocht staan en men nog vlug van de huidige regeling gebruik maakt om mensen ouder dan 50 jaar met brugpensioenen te sturen. Heel wat bedrijven zoals InBev komen toch ook geregeld aankloppen bij de Vlaamse Regering. Heeft de Vlaamse Regering daarmee geen middel om hen tot concrete afspraken te dwingen over het opvangen van de arbeidsuitstoot?

Tegelijkertijd zijn er ook duizenden vacatures, vooral dan voor technische jobs, waarvoor men geen personeel vindt. Hoe kan de regering een campagne voeren voor het technisch onderwijs? Vele ouders beschouwen dat immers als minderwaardig. Heel wat jongeren die nu geen job vinden, waren wel aan de bak gekomen met een technische scholing. Een mobilisatiecampagne van de overheid dringt zich op: de Vlaamse bedrijven zitten te wachten op technisch geschoolde jongeren.

De heer *Eric Van Rompuy* vindt het zeer belangrijk dat het hervormingsprogramma eindelijk gekwantifi-

ceerde gegevens biedt. Het toont aan dat Vlaanderen er wat op vooruitgaat. In 2004 is de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen met 1,4 procent gestegen, tot 64,3 procent. Bij de 55-plussers is hij op 1 jaar tijd gestegen van 26 naar 29,5 procent. Maar om in 2010 de doelstelling van 70 procent te halen is er nog een hele weg af te leggen. Voor de 55-plussers bedraagt het Europese gemiddelde 50 procent.

De Lissabondoelstellingen hebben ook aangetoond dat Vlaanderen inzake permanente vorming bijzonder laag scoorde, in tegenstelling tot wat altijd werd gedacht. In 2003 stond Vlaanderen op 9,9 procent maar inmiddels zijn we boven het Europese gemiddelde van 9,9 gekomen: we zitten op 10,8 procent. Maar ook hier is de doelstelling – 12,5 procent – nog lang niet gehaald. De spreker blijft het erg zorgwekkend vinden dat Vlaanderen niet beter scoort, gezien het onderwijssysteem en de middelen die ondermeer voor de VDAB zijn ingezet.

Een van de Lissabondoelstellingen is ook de verhoging van de economische groei in Europa. In vergelijking met andere delen van de wereld, groeit de Europese economie bijzonder traag. Vlaanderen scoort ook nietenderend. Tussen 1994 en 1998 bedroeg de economische groei hier 2,6 procent, tussen 1999 en 2003 2,1 procent. In 2004 en 2005 haalde Vlaanderen geen 2 procent. De prognoses van de Nationale Bank zijn wel positiever voor volgend jaar. Maar het blijven bijzonder lage cijfers. De groeikracht van de Vlaamse economie zal bepalen of we het Rijnlandmodel en de financiering van de sociale zekerheid op termijn kunnen handhaven. Ze is natuurlijk ook belangrijk voor de werkgelegenheid. De werkgelegenheid moet met bijna 2,5 procent groeien om de werkloosheid te stabiliseren. De werkloosheid ligt in België als geheel hoger dan het Europese gemiddelde; Vlaanderen scoort wel beter op dat vlak. Discussies als die over de combinatie arbeid-gezin of die over de dienstencheques zijn voor de heer Van Rompuy dan ook ondergeschikt aan die harde economische feitelijkheid.

Agoria Vlaanderen heeft vorige week gevraagd dat de Vlaamse Regering dringend werk zou maken van een businessplan voor Vlaanderen, dat zich op de lange termijn moeten richten op de grote actielijnen, de versterking van het economische weefsel, de versnelling van nieuwe activiteiten en het aantrekken van buitenlandse investeringen. Volgens Agoria zal de bredere ondersteuning van innovatie ook vragen dat de instrumenten van het economisch ondersteu-

ningsbeleid veel meer gericht worden ingezet. Nu gebeurt dat niet, met een verregaande versnippering van middelen tot gevolg. Het resultaat is dat het innovatief ondernemerschap eigenlijk niet wezenlijk wordt ondersteund, aldus nog Agoria. De heer Van Rompuy beaamt dat er op alle terreinen wel wat gebeurt, maar door de versnippering is dat onvoldoende omvangrijk om een hefboomfunctie te creëren. Zal het businessplan voor Vlaanderen, dat wordt aangekondigd, inderdaad dienen om de economische groeikracht te stimuleren? Hoe kunnen de middelen daarvoor beter gekanaliseerd worden?

De heer Van Rompuy vindt het ook opvallend dat er op het vlak van innovatie een paar jaar verloren gegaan zijn. In dit rapport staat nu zwart op wit dat de relatieve uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling in 2003 zijn gedaald. Gelukkig zijn ze nu opnieuw aan het stijgen. Maar de privé-sector hinkt voor een deel achterop. De komende jaren zullen er inspanningen moeten worden geleverd om de 3-procentnorm te kunnen halen.

Om de groeikracht te stimuleren heeft Vlaanderen verschillende instrumenten: investeringsstimulering, innovatie, vorming, opleiding. Maar het moet toch ook kunnen inwerken op arbeidskosten, de financiering van de sociale zekerheid, de vennootschapsbelasting en flexibiliteit in de arbeidsmarkt: de harde kern waar landen als Duitsland, Frankrijk en Nederland de jongste twee jaar op ingewerkt hebben en waarin België onvoldoende vooruitgang boekt. De heer Van Rompuy verwijst ter zake naar de recente uitspraken van de gouverneur van de Nationale Bank. Vlaanderen zou die belangrijke hefboomen inzake arbeidskost en arbeidsmarkt zelf moeten kunnen hanteren. De Warandegroep heeft gelijk als ze stelt dat die instrumenten op Belgisch niveau niet meer functioneren.

In de nota is ook de statistiek van de administratie opgenomen over de arbeidsmarkt in de toekomst. In 2040 zullen er 350.000 mensen minder op de arbeidsmarkt zijn, op een ogenblik dat de afhankelijkheidsindex stijgt. De inactieve bevolkingsgroepen zullen flink zwaarder drukken op de actieve leeftijdsgroep dan vandaag. Vlaanderen moet van nu tot 2010, wanneer de omslag begint, een tandje bijsteken.

De heer Van Rompuy besluit dat Vlaanderen er wat op vooruitgaat maar dat die vooruitgang onvoldoende blijft.

De heer *Dirk Sterckx*, Europees Parlements lid, verbaast zich erover hoe ernstig het Vlaams Parlement

de Lissabonstrategie neemt, want op Europees niveau bestaat volgens hem de Lissabonstrategie niet meer. Op vijf jaar tijd is men niet verder geraakt dan studies en actieplannen. De bedoeling van de Lissabonstrategie was maatregelen nemen om de Europese concurrentiepositie te versterken ten aanzien van de Verenigde Staten en China. De heer Sterckx omschrijft deze discussie als een discussie over de vraag hoe Vlaanderen zijn intra-Europese concurrentiepositie kan verstevigen.

De Lissabondoelstellingen waren volgens de spreker eenvoudig en beperkt. De vraag hoe die doelstellingen bereikt zullen worden, had tot een maatschappelijke discussie moeten leiden. Deze maatschappelijke discussie is uit onwil nooit gevoerd.

Een van de vragen die tijdens deze discussie aan bod had moeten komen is de rol van de overheid. Vlaanderen zou volgens de spreker de rol van de overheid duidelijk moeten omschrijven. De vraag is of de overheid regulator of uitvoerder is. De VDAB is zowel scheidsrechter als uitvoerder. De Lijn bepaalt de strategie, is scheidsrechter en voert uit. Een kritische doorlichting van het Vlaamse openbaar vervoer is daardoor onmogelijk.

Het Belgische institutionele kader werkt niet, volgens de heer Sterckx. De overheid mag de economie niet hinderen. Ook Vlaanderen remt de economie af. Reglementen schieten hun doel vaak voorbij.

Een van de Lissabondoelstellingen was liberalisering van infrastructuur, energie en transport. In dat kader past de Dienstenrichtlijn. Het is de heer Sterckx niet helemaal duidelijk wat de Vlaamse Regering wil bereiken op dat vlak. Binnenkort stemt het Europees Parlement over de Dienstenrichtlijn in eerste lezing, waarna de Raad van Ministers zich over de Dienstenrichtlijn zal buigen. De Vlaamse Regering zal haar invloed moeten aanwenden. De spreker vraagt zich af of de Vlaamse Regering haar mening al duidelijk heeft geformuleerd.

Op het vlak van innovatie en opleiding heeft Vlaanderen volgens de spreker om onduidelijke redenen een aantal kansen gemist. De mogelijkheid om planten genetisch aan te passen aan de omstandigheden is in Vlaanderen uitgevonden. Dat kenniscentrum is inmiddels uit Gent en uit Europa verdwenen.

De heer Sterckx is van oordeel dat Vlaanderen noch Europa een antwoord hebben geformuleerd op de essentiële vragen die de Lissabondoelstellingen oproe-

pen. De discussie over een aantal zaken is te vaag om tot duidelijke conclusies te leiden. Hij is van oordeel dat al te vaak naar een consensus wordt gestreefd.

Minister-president *Yves Leterme* vindt het belangrijk dat de situatie waarin de Vlaamse economie en samenleving verkeert, centraal wordt geplaatst. Er moet niet worden gedramatiseerd, maar alert zijn blijft nodig. In die zin ergert de minister-president zich aan het feit dat het Belgische kader de benchmark blijft. De Vlaamse economie moet niet proberen beter te presteren dan de Waalse. De Vlaamse economie moet de ambitie hebben om het niveau te evenaren van de beste Europese regio's. De administratie Planning en Statistiek heeft de opdracht gekregen om gegevens te verzamelen zodat Vlaanderen vergeleken kan worden met Scandinavië en met een aantal Duitse, Franse en Spaanse regio's.

Het is de bedoeling van de minister-president om werk te maken van een beleidsplan en beleidslijnen voor de komende zes tot acht jaren. Hij vindt dat een absolute noodzaak omdat de voorbije jaren niet altijd op een consequente manier is geregeld en hervormd.

De minister-president is ervan overtuigd dat de Vlaamse Regering eerst een aantal budgettaire beslissingen dient te nemen vooraleer ze in samenspraak met de sociale partners en academici een businessplan opstelt.

Het businessplan bestaat op dit ogenblik uit een aantal werkdocumenten die vanaf januari 2006 besproken zullen worden door de minister-president, minister Vandenbroucke, minister Moerman en minister Peeters. Het is de bedoeling om de gesprekken te intensifiëren tegen volgende zomer. De uiteindelijke bedoeling is te komen tot een document dat de komende jaren als basis van het beleid dient. De minister-president bereidt zich voor door een aantal analyses te bestuderen.

Gezien zijn bevoegdheden moet Vlaanderen zich concentreren op drie kansen. Vlaanderen moet zijn strategische ligging beter uitbuiten. Vlaanderen beschikt over enkele belangrijke zeehavens. Vlaanderen ligt op het kruispunt van de noord-zuidas en oost-westas van Europese snelwegen. Vlaanderen heeft een dicht spoor-, kabel- en ADSL-netwerk. Deze Vlaamse Regering beschouwt investeringen in infrastructuur als een absolute prioriteit omdat er de voorbije jaren onvoldoende is geïnvesteerd in infrastructuur.

Daarnaast moet Vlaanderen investeren in economische vernieuwing. Tot voor kort ging men ervan uit

dat de West-Europese economie zich zou concentreren op toegevoegde waarde. India en China zouden het seriewerk voor hun rekening nemen. De realiteit is dat men in Azië evenveel toegevoegde waarde creëert als in Europa. Bovendien kunnen India en China terugvallen op een veel grotere arbeidsreserve.

Onder invloed van de loonkosten, presteert Vlaanderen goed op het vlak van procesinnovatie. Door productiviteitsstijgingen is het aantal banen gedaald. Op het vlak van de productinnovatie heeft Vlaanderen onvoldoende gepresteerd. Het ontbreekt Vlaanderen in tegenstelling tot Scandinavië aan bedrijven die het initiatief nemen. Vlaanderen heeft behoefte aan bedrijven als Nokia, Ericsson, BMW, Siemens enzovoort.

Naast een budgettaire inspanning, moet de overstap gemaakt worden van mid-tech naar high-tech. Innovatie moet tot werkgelegenheid leiden. De Vlaamse Regering zal versnippering tegengaan, maar tegelijk opteren voor een horizontaal en vraaggestuurd beleid. De minister-president gelooft niet dat het de overheid toekomt om enkele sectoren te selecteren. De competentiepolen maken deze aanpak mogelijk.

Er zijn een aantal redenen waarom een aanbodgestuurd innovatiebeleid onmogelijk is. Het ontbreekt Vlaanderen aan grote bedrijven die het initiatief nemen. In Vlaanderen zijn enkele klassieke industriële sectoren heel actief op het vlak van productinnovatie. De minister-president denkt hierbij aan machinebouw, agro-industrie, chemie enzovoort.

De minister-president geeft mevrouw Ceysens gelijk: creativiteit is belangrijk. Op dat vlak moeten nog inspanningen worden geleverd.

De bezorgdheid van de heer Van Rompuy over versnippering is volgens minister-president Leterme terecht. Uitsluitend investeren in een beperkt aantal domeinen vindt hij daarentegen risicovol.

Naast infrastructuur en innovatie is er het menselijke talent. Op dat vlak moet Vlaanderen zijn vooringenomenheid achter zich laten. Het idee dat Vlamingen de hardst werkende mensen zijn in Europa is verkeerd.

Investeren in talent veronderstelt investeren in onderwijs. Het Vlaamse onderwijs doet het op een aantal vlakken uitzonderlijk goed, maar heeft het tegelijk heel moeilijk om probleemgroepen te bereiken. Het gebrek aan goede technici is het gevolg van het achterhaalde onderscheid tussen technisch en algemeen secundair onderwijs. Er is een grote groep lagerge-

schoolde werklozen met een diploma ASO. Daartegenover staat dat de vraag naar technici groter is dan het aanbod. Er wordt volgens de minister-president door de Vlaamse Regering wel degelijk veel aandacht besteed aan het beter afstemmen van onderwijs en werk.

Het aantal jongeren dat vorig jaar koos voor een economische opleiding lag de helft lager dan het jaar voordien. De recentste cijfers wijzen erop dat de achteruitgang is stilgevallen. Duidelijk is dat men het technisch en beroepsonderwijs anders zal moeten bekijken. Het idee dat technisch en beroepsonderwijs onderaan de ladder staan, gaat niet op. De realiteit is dat de kansen op werk voor technisch geschoolden hoger zijn dan met een louter secundair afgewerkte algemeen vormende opleiding.

Investeren in talent kan ook door te investeren in beroepsopleiding en -vorming. De spiegel van Lisabon toont aan dat Vlaanderen op dit vlak onvoldoende inspanningen levert. Dat is niet uitsluitend de verantwoordelijkheid van de overheid. Het voorname probleem is dat de privésector onvoldoende investeert in zijn menselijk potentieel.

Investeren in talent impliceert mobiliseren van talent. De rigiditeit van de arbeidsmarkt is al jarenlang een grote belemmering. De arbeidsreserves komen niet terecht waar er behoefte aan is. Er moeten hier nog een aantal inspanningen geleverd worden om die arbeidsreserve aan te spreken, vooraleer Oost-Europese werknemers toegang kunnen krijgen tot de Vlaamse arbeidsmarkt.

Aan de eerste informele gesprekken met de sociale partners over een Vlaams generatiepact, houdt de minister-president geen goed gevoel over. De koudwatervrees bij de vakverenigingen ten aanzien van stimulerende maatregelen voor oudere werknemers is groot. De opmerkingen dat er geen banen meer zijn, is cijfermatig weerlegbaar. Oudere werknemers met een premie stimuleren om langer te blijven werken, is geen cadeau voor de werkgever. Het betekent evenmin dat de jacht wordt geopend op de oudere werklozen.

Investeren in talent veronderstelt verder ook investeren in ondernemerschap en het ontsluiten van risicokapitaal.

Infrastructuur, innovatie en talent zijn de drie pijlers waarop het Vlaamse beleid gebaseerd moet

zijn. Tegelijk mag men niet uit het oog verliezen dat Vlaanderen niet alles zelf in handen heeft door de Belgische bevoegdheidsverdeling.

Andere regio's staan niet stil. Ook daar probeert men zijn economie te dynamiseren. In veel gevallen op een veel intensere manier dan in Vlaanderen. De minister-president begrijpt de vrees van velen voor de maatregelen die in Duitsland zijn genomen niet. Hij is van mening dat de Duitse economie er over enkele jaren beter aan toe zal zijn dan de Vlaamse.

Het frontoffice is een belangrijk onderwerp in de besprekingen met de sociale partners over het Vlaamse Generatiepact. Er worden te veel maatregelen gelanceerd, waardoor de werkgevers het overzicht verliezen en er geen gebruik van maken.

De discussie over de vraag hoe arbeid en gezin beter op elkaar afgestemd kunnen worden, wordt op dit ogenblik gereduceerd tot een discussie over de dienstcheque. Op dat vlak moet men nagaan hoe de beperkte middelen zo efficiënt mogelijk ingezet kunnen worden. De minister-president is niet te vinden voor een open-end-systeem.

De één-op-één-relatie met publieke cofinanciering is volgens hem in een beperkt aantal gevallen aangewezen. Wanneer collectieve voorzieningen uitgebreid worden, bereikt men op een bepaald ogenblik een kantelmoment. Dat is het moment waarop de noodzakelijke beschikbaarheid niet meer georganiseerd kan worden op basis van contracten van onbepaalde duur. Op dat moment is een soepel systeem of een één-op-één-relatie aangewezen. Volgens de minister-president wordt dat kantelmoment later bereikt dan sommigen beweren. Hij laat zich niet opjagen door verklaringen in de pers. Hij benadrukt dat hij achter alle ministers staat. Niet alleen achter de CD&V-collega's.

Vlaanderen heeft een behoorlijk hoge ICT-penetratiegraad. Wellicht zijn nog een aantal toepassingen denkbaar die voor werkgelegenheid kunnen zorgen, al verwacht de minister-president daar geen wonderen van.

De minister-president is bereid het debat aan te gaan over de vraag of Vlaanderen nieuwe zorgmarkten moet aanboren en of de zorgsector moet worden opengesteld voor marktwerking. Er moet gezocht worden naar de beste oplossing die het recht op zorg tegen een betaalbare prijs garandeert en die tegelijk de beste prijs-kwaliteitverhouding biedt. In deze

sector zorgt outsourcing nu al voor marktwerking. Vlaanderen onderschat soms de economische mogelijkheden geboden door zorgprestaties.

De opleidingscheque moet beter gericht worden. Het systeem is net hervormd. Er is de ondernemerschapsportefeuille. Een sector als de agro-industrie viel tussen twee stoelen. De minister-president geeft toe dat het systeem vaak oneigenlijk wordt gebruikt en dat er een zekere overhead is.

Volgens de minister-president gaat mevrouw Ceysens er in haar berekening van de prijs van de dienstencheque van uit dat het federale voordeel als gevolg van een Vlaamse werkgelegenheidsmaatregel terugvloeit naar Vlaanderen. Daarover is nog geen samenwerkingsakkoord afgesloten.

Het probleem van de arbeidsuitstoot is een federale aangelegenheid. De minister-president is het niet helemaal eens met de heer Bril die steun afhankelijk wil maken van het behoud van werkgelegenheid. De minister-president is van oordeel dat de markt daarover zal beslissen.

Vlaanderen heeft een taak wanneer het over de oudere werknemers gaat. Vlaanderen overweegt loonkostenverlaging voor oudere werknemers. Werken moet aantrekkelijker zijn dan brugpensioen. Werkgevers en werknemers zijn daar samen verantwoordelijk voor. Binnen de Vlaamse Regering wordt nog overlegd hoe de arbeidsuitstoot van ouderen kan tegengegaan worden.

De werkzaamheidcijfers gaan volgens de minister-president de goede kant uit. Cruciaal daarin is de economische groei, maar daar heeft de overheid geen greep op. De Vlaamse overheid probeert de voorwaarden te vervullen die nodig zijn om economische groei om te zetten in banen.

Uit gesprekken over buitenlandse investeringen blijkt telkens dat de bruto loonkosten, de fiscale behandeling van winst, de repatriëringmogelijkheden van winst en de manier waarop men in Vlaanderen een zetel kan uitbouwen, cruciale elementen zijn. Vlaanderen heeft daar geen greep op.

De Vlaamse Regering heeft een standpunt ingenomen over de Dienstenrichtlijn. De minister-president geeft toe dat het soms een vaag standpunt is, maar dat is typisch voor de Vlaamse samenleving. Politieke versnippering verhindert een krachtig geprofileerd

economisch programma. Hij wenst de heer Sterckx veel succes om samen met het Europees Parlement naar een duidelijk standpunt te zoeken.

De Vlaamse Regering werkt aan een ontwerp van decreet over de GGO's en GMO's. GMO's moeten voluit economische kansen krijgen. In vergelijking met de andere Europese landen, loopt Vlaanderen achterstand op. Vlaanderen is volgens de minister-president ook te klein voor GGO-vrije zones.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* zegt dat het Vlaams Parlement daarover al een resolutie heeft goedgekeurd, gebaseerd op de conclusies van een publieksforum, georganiseerd door het viWTA. Die resolutie zou het debat kunnen stofferen.

Mevrouw *Miet Smet* denkt dat de minister-president een sluitend overzicht gegeven heeft van wat de Vlaamse Regering zal en kan doen om de Lissabondoelstellingen te benaderen. Een werkgelegenheidsgraad van 70 procent zal Vlaanderen en zeker België nooit bereiken. Het was trouwens niet de bedoeling om die graad per land te bereiken. De oorspronkelijke Lissabondoelstelling was een werkgelegenheidsgraad van 70 procent voor heel Europa. Elk land heeft dat vertaald naar een eigen doelstelling van 70 procent. Vlaanderen heeft dat in het verleden nooit bereikt. Ook in de jaren zestig was het bijvoorbeeld maar rond 60 procent.

Mevrouw Smet zegt dat de ligging van Vlaanderen pas volledig kan worden benut als er een akkoord komt met Brussel. Dat bewijst de kwestie Zaventem. Ook met Wallonië moet eerst een akkoord gesloten worden. Vlaanderen heeft de grenzen van zijn ruimte bereikt. Nieuwe bedrijvigheden kunnen er niet meer, er is geen ruimte meer. Vlaanderen heeft dus alle belang bij een goede verstandhouding tussen de gewesten.

Mevrouw Smet gelooft niet dat alle werklozen terug aan de slag zullen geraken. Er is een grote groep die volgens haar ongeschikt is om werk te vinden. In andere landen zou die groep ook als dusdanig gekenschetst zijn. In Vlaanderen behoren die arbeidsongeschikten tot de categorie van werklozen. Men moet realistisch zijn over de potenties van die groep. Het is enkel mogelijk om voor hen specifieke banen te maken. Eigenlijk gebeurt dat met de dienstencheques, voorheen de PWA's. Door het huishoudelijke werk te professionaliseren, zoals voorheen gebeurd is met de kinderopvang, worden mensen, die elders nooit aan

de slag zouden kunnen, aan een baan geholpen. Dat zou kunnen uitgebreid worden tot meer aspecten van de samenleving waarvoor men wel bereid is om iets te betalen, maar niet te veel. De federale regering heeft ooit bedrijven de werkloosheidsvergoeding van een bepaalde groep mensen gegeven om die personen, mits een bijkomende vergoeding betaald werd, tewerk te stellen als bijvoorbeeld chauffeur of bediener van benzinepompen. Op die manier wordt de werkloosheidsvergoeding tenminste nuttig betaald.

Mevrouw Smet is het niet eens met het standpunt van haar partij over het openstellen van de grenzen. Ze denkt dat Vlaanderen er belang bij heeft de grenzen open te stellen voor werknemers uit de voormalige Oostbloklanden. Het is natuurlijk een braindrain voor de landen van herkomst. Het betreft vaak deels geschoolde arbeidskrachten. Vlaanderen heeft te weinig kandidaten voor de bouwsector, de horeca, in schoonmaakbedrijven enzovoort. Ofwel moet er met contingenten gewerkt worden, ofwel moeten de grenzen open worden gesteld met een goede controle-mogelijkheid. Het is niet de illegaliteit maar de legaliteit die moet worden gecontroleerd. Mevrouw Smet zegt in haar partij alleen te staan met dat standpunt. Als Nederland, Duitsland en Frankrijk de grenzen openstellen, wordt België gedwongen om te volgen. Eigenlijk ware het beter om eerst de houding van de andere landen na te gaan. Na de negatieve uitkomst van de referenda heeft iedereen schrik van vreemdelingen. Het is best mogelijk dat alle landen hun grenzen voorlopig gesloten houden.

Al dertig jaar wordt er gezegd dat het technisch en het beroepsonderwijs heel belangrijk zijn, dat er een band moet zijn met het bedrijfsleven. In Duitsland gebeurt dat trouwens op een goede manier. Het technisch onderwijs is een directe weg naar werk, het algemeen onderwijs niet. In al die tijd zijn politici er niet in geslaagd om het imago van het technisch onderwijs te verbeteren. Mevrouw Smet denkt dat het nog moeilijker is om vrouwen te overtuigen om technisch onderwijs te volgen. Zij zijn nochtans het potentieel. België kent veel hooggeschoolden en veel laaggeschoolden, weinig middengeschoolden. België scoort op dat vlak niet goed. Dat is moeilijk te wijzigen.

De heer *Louis Bril* geeft mevrouw Smet op twee punten gelijk. Het is inderdaad nodig dat de grenzen opengesteld worden. Nu gaan Poolse bouwvakkers in ons land aan de slag via Nederlandse constructies of illegaal. Er zijn studies die aantonen dat er tus-

sen nu en 2015 120.000 tot 150.000 lassers, technici, monteerders enzovoort, tekort zullen zijn. De spreker denkt dat de regering de bevolking meer zou moeten bewustmaken van de kwaliteiten van technisch onderwijs en van technische banen.

De heer Bril vindt dat inderdaad een deel van de werklozen niet meer in het reguliere arbeidsproces kan ingeschakeld worden door allerlei oorzaken. Dat zal altijd zo blijven. Een grote groep werklozen vertikt het volgens hem echter om te werken, ook als hen een geschikte baan aangeboden wordt.

Minister-president *Yves Leterme* denkt dat er inderdaad een niet-samendrukbare werkloosheid zal blijven bestaan. Vijfentwintig jaar geleden was dat 3 procent, nu 4 of 5 procent. Dat heeft te maken met het soort economische activiteiten van een samenleving. Een en ander is complexer geworden, de productiviteit is gestegen, het ritme is verhoogd. Binnen dit en tien jaar zullen er inderdaad handen tekort zijn in Vlaanderen. Bij gelijkblijvende productiviteit zal de werkloosheid dalen, maar nooit beneden de 6 à 7 procent. Dat neemt niet weg dat de werkloosheidsverzekering niet meer voor iedereen de juiste functie vervult. Voor sommigen is het gewoon een alternatieve bron van inkomsten. De minister-president denkt dat de werkloosheidsuitkeringen niet te hoog zijn, als ze echt gebruikt worden waarvoor ze bedoeld zijn, namelijk een vergoeding voor het risico op werkloosheid. De controle op de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt moet dus adequater worden.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* besluit dat deze gedachtewisseling voornamelijk het Vlaamse hervormingsprogramma heeft behandeld. Ze neemt er akte van dat de minister-president hierin al zijn ministers steunt. De Lentetop van volgend jaar is volgens haar een belangrijk momentum. In afwachting zal de commissie Economie nog de gelegenheden te baat nemen om over de Europese dossiers te debatteren.

De verslaggever,

De voorzitter,

Louis BRIL

Trees MERCKX-VAN GOEY
